

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ФІЛОСОФІЯ І СУЧАСНИЙ
ДІАЛОГ ЦИВІЛІЗАЦІЙ"
для студентів усіх спеціальностей
усіх форм навчання**

Харків. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016

Затверджено на засіданні кафедри філософії та політології.
Протокол № 7 від 25.01.2016 р.

Укладач В. О. Стрижко

Р 58 Робоча програма навчальної дисципліни "Філософія і сучасний діалог цивілізацій" для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання / уклад. В. О. Стрижко. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 52 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій та семінарських занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), критерії оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання освітнього ступеня "магістр".

Вступ

Сучасний світ, що інтенсивно глобалізується, позначений глибокими кардинальними змінами в духовній культурі суспільства в цілому та в світоглядних орієнтирах кожної окремої людини зокрема.

У цих нових обставинах загострюються протиріччя між різними культурами та цивілізаціями. Безумовним підтвердженням цього є багаточисельні криваві війни сьогодення. Єдиний шлях для виживання всього людства в наш час – це пошук шляху до діалогу та компромісу. Саме на філософію сьогодні покладається місія віднайти такий шлях.

Філософія здатна і нині перед обличчям безпрецедентних історичних викликів та загроз виконати неймовірно важку інтелектуальну роботу з проектування можливих майбутніх раціонально обґрунтованих і морально орієнтованих культурних світів, сформулювати їх світоглядні смисли та принципи.

Окрім цього якраз філософія, спираючись на новітні розробки таких своїх галузей, як аксіологія та компаративістика (порівняльна філософія, міжкультурна філософія), активно сприяє на практиці у реальних обставинах сьогодення налагодженню різних форм толерантної комунікації між людьми різних культур та цивілізацій.

Навчальна дисципліна "Філософія і сучасний діалог цивілізацій" є навчальною дисципліною за вибором, що вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "магістр" студентами усіх спеціальностей усіх форм навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: усі галузі знань	за вибором	
Змістових модулів – 2. Загальна кількість годин – 150	Спеціальність: усі спеціальності	Рік підготовки	
		1М	1М
		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
		20 год	20 год
		Семінарські	
		20 год	20 год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4; самостійної роботи студента – 6	Освітній ступінь: магістр	Самостійна робота	
		110 год	110 год
		у тому числі ІНДЗ	
		34 год.	
		Вид контролю	
		ПМК	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 36 %;

для заочної форми навчання – 36 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни "Філософія і сучасний діалог цивілізацій" – це формування системних знань про динаміку соціокультурного розвитку, особливості соціалізації та ідентифікації людини в суспільстві, глобальні проблеми сучасності та перспективи їх вирішення, осмислення розмаїття культур і цивілізацій в історії людства та сьогодні, їх особливості та значення в суспільних перетвореннях, розуміння головних духовних засад різних культур і цивілізацій, що спрямовують їх рух. Ці засади дуже різні для Заходу та Сходу, але мають і спільне, те, що притаманне всім людям, і все це якраз виявляє і розрізняє філософія. Тому порівняльний аналіз головних ідеалів, норм, принципів та цілей розвитку з одного боку західної культури та цивілізації, а з другого – східної, а надто таких її проявів, як китайська, японська, індійська та арабо-мусульманська – це шлях до розуміння головних трендів

майбутнього всього суспільства, а також і шлях від протистояння до конструктивного діалогу між ними.

Завдання навчальної дисципліни такі: оволодіння засадами, основними поняттями та термінами філософського знання різних культур. Набуття вмінь і навичок аналізу сучасної соціокультурної ситуації, визначення взаємозв'язку економічних, соціальних, політичних, екологічних, демографічних, релігійних та інших чинників розвитку суспільства. Розуміння сучасних кризових явищ у духовній культурі людства та можливих шляхів їх подолання.

Оволодіння цією навчальною дисципліною буде також сприяти розумінню того, що філософія завжди залишається тим знанням, яке утворює стрижень і масової, і особистісної свідомості, незалежно від того, до якої культури чи цивілізації належать люди.

Усвідомлення відповідальної місії філософії, яка полягає у тому, щоб віднайти такий шлях розвитку, який би сприяв утвердженню неруйнівних історичних технологій, спрямованих на творче і гуманістичне перетворення як природи, так і співтовариства людей.

Розуміння унікальних особливостей духовної атмосфери ХХІ століття, а саме – факту активної і публічної участі мислителів країн Сходу (насамперед Китаю, Індії, Японії, Ірану, Казахстану та інших) у філософському осмисленні змін, що відбуваються.

Предмет навчальної дисципліни: специфіка найбільш впливових філософських систем окремих культур і цивілізацій (європейської західної, східнослов'янської, китайської, індійської, японської, арабо-мусульманської) виявлення спільної гуманістичної основи в них як того концептуального ядра, що може сприяти продуктивному діалогу між ними. Переосмислення традиційного протиставлення Заходу і Сходу, а, відповідно, і протиставлення західної і східної філософій; усвідомлення нових ідей та принципів гармонізації, узгодження, та досягнення консенсусу і взаєморозуміння.

Навчальна дисципліна "Філософія та сучасний діалог цивілізацій" спрямована на збагачення й розширення гуманітарної підготовки студентів і формування творчої активності майбутніх фахівців. Цим обумовлені її мета та завдання.

Методичне завдання – виробити у студентів практичні навички з організації діалогу людей та інститутів різних культур з урахуванням головних конкретних особливостей кожної з них.

Вивчення дисципліни потребує від студентів великої самостійної роботи. Тільки самостійне зацікавлення може реально збагатити внутрішній світ і дієво вплинути на формування розвинутого світогляду

сучасної молодшої людини. Самоосвіта повинна полягати, перш за все, у знайомстві з науковими джерелами, що висвітлюють та аналізують зазначені у цій робочій програмі теми та окремі питання, а також із матеріалами філософських конгресів, конференцій та семінарів різних країн, що є репрезентативними до їх змісту.

Літературу, яка наведена в програмі, студенти можуть знайти в мережі Інтернет, частково – у бібліотеці ХНЕУ ім. С. Кузнеця, у Харківській науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка та в інших бібліотеках.

Структура навчальної дисципліни "Філософія і сучасний діалог цивілізацій" наведена у табл. 1.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Загальноосвітні компетентності, які отримують студенти
після вивчення навчальної дисципліни**

Шифр	Назва компетентності	Складові компетентності
ФСДЦ-1	Приймати оптимальні рішення в умовах розмаїття культур та можливого конфлікту між ними	Проводити постійний аналіз мінливого впливу європейської філософії на духовну культуру сьогодення в умовах глобалізації
		Визначати головні тренди в філософських дослідженнях ХХ століття, спрямовані на толерантні та гуманістичні принципи комунікації між різними культурами та цивілізаціями
		Ідентифікувати новітні філософські розробки сучасних країн Сходу
ФСДЦ-2	Розробляти ефективні рішення щодо запровадження діалогу між людьми різних світоглядних позицій	Здійснювати обґрунтований аналіз змін, що відбуваються у філософських засадах сучасних культур: Китаю, Індії, Японії, арабо-мусульманських країн
		Прогнозувати оптимальні варіанти діалогу між представниками духовної культури Китаю та Японії
ФСДЦ-3	Здійснювати обґрунтування прийняття рішень в умовах конфлікту або протистояння культур	Прогнозувати оптимальні варіанти діалогу між представниками духовної культури арабо-мусульманського світу та тюрків
		Здійснювати оцінювання ефективності запропонованих методів діалогу між людьми різних світоглядних позицій

Примітка. ФСДЦ – філософія і сучасний діалог цивілізацій.

Структура загальноосвітніх компетентностей наведена в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Структура складових загальноосвітніх компетентностей
з навчальної дисципліни "Філософія і сучасний діалог цивілізацій"
за Національною рамкою кваліфікацій України**

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Вміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Предмет і головні функції філософії в суспільстві					
Визначати особливості філософського знання порівняно з іншими видами знань	Сутність понять "філософія" та "культура"	Знання головних етапів генези філософії та її роль у духовній культурі людства	Ідентифікувати спільне та відмінне у філософських засадах різних культур	Ефективно формувати комунікаційну стратегію між людьми різних культур	Відповідальність за адекватне та об'єктивне розуміння відмінностей між релігією, міфом та філософією
Тема 2. Філософія у стратегічних рішеннях, постановах та інших документах ООН					
Здійснювати оцінювання різних типів ментальностей	Основні етапи розвитку духовної культури Європи	Знання основних постанов та рішень ООН (ЮНЕСКО) стосовно філософії	Оцінювати значущість рішень ООН (ЮНЕСКО) стосовно філософії	Презентувати найбільш актуальні документи ООН (ЮНЕСКО) стосовно філософії	Відповідальність за точність і коректність щодо презентації рішень ООН (ЮНЕСКО)
Тема 3. Європейська філософія: історія та сучасність					
Здійснювати активний пошук новітньої інформації про головні зміни в сучасній європейській філософії	Головні філософські парадигми в Європі в XX – XXI ст.	Знання основних змін у філософській культурі Європи в сучасності	Упроваджувати демаркаційні розмежування між гуманістичними та ірраціонально-агресивними філософськими концепціями в Європі	Ефективно формувати комунікаційну стратегію між людьми різних культур	Самостійно та відповідально оцінювати ризики щодо конфлікту культур та цивілізацій

1	2	3	4	5	6
Тема 4. Основні особливості духовної культури Сходу					
Визначати сутність поняття "Схід" та його різне тлумачення	Основні типи культур та цивілізацій	Знання основних відмінностей в історичних етапах розвитку різних країн Сходу	Упроваджувати наукові принципи аналізу щодо основних особливостей духовної культури Сходу	Презентувати найбільш впливові імена та концепції філософського досвіду країн Сходу	Автономно та відповідально оцінювати вплив філософії Сходу на духовну культуру людства
Тема 5. Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку					
Здійснювати активний пошук новітньої інформації щодо філософії Китаю	Головні особливості філософського знання	Поняття "конфуціанство", "китайський буддизм"	Оцінювати вплив марксистської філософії на сучасний Китай	Презентувати головні особливості розвитку філософії Китаю на межі XX – XXI ст.	Відповідальність за об'єктивну та точну інформацію щодо сучасної духовної культури Китаю
Тема 6. Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми					
Визначати схильність Японії до залежності від західноєвропейської культури	Головні особливості східного типу ментальностей	Знання основних відмінностей китайського конфуціанства від буддизму	Ураховувати спільне та відмінне в духовній культурі Японії та Європи	Презентувати найбільш актуальні філософські концепції Японії на межі XX – XXI ст.	Самостійно визначати збережені традиції духовної культури Японії
Тема 7. Індія в сучасній духовній культурі					
Здійснювати коректний аналіз понять "політеїзм", "плюралізм" та "індуїзм"	Визначення принципів відмінностей між менталітетом Східної та Західної культур	Знання основних особливостей розвитку індійського суспільства	Оцінювати значущість роботи Індійського філософського конгресу	Ефективно формувати комунікаційну стратегію між людьми різних культур	Самостійно та відповідально оцінювати ризики щодо конфлікту культур і цивілізацій

1	2	3	4	5	6
Тема 8. Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири					
Здійснювати активний пошук новітньої інформації про головні зміни в сучасному арабо-мусульманському світі	Основні відмінності між західним і східним типом ментальностей	Спільне та відмінне між арабами-мусульманами та арабами іншої ментальності	Розрізняти прогресивні та реакційні філософські концепції в арабо-мусульманських країнах	Презентувати основні ідеї та принципи мусульманського раціоналізму	Відповідальність за коректну презентацію принципів мусульманського раціоналізму
Тема 9. Духовний досвід тюркомовних народів: минуле та сьогодення					
Здійснювати оцінювання головних особливостей історичного шляху тюркомовних народів	Основні відмінності між західним і східним типом ментальностей	Знання особливостей духовного розвитку тюрків	Упроваджувати демаркаційний розділ між безписемним та писемним періодом у духовній культурі тюрків	Ознайомлення з сучасними філософськими дослідженнями в Туреччині та Казахстані	Самостійно та відповідально оцінювати ризики щодо конфлікту культур і цивілізацій
Тема 10. Трансформація філософського знання на межі ХХ – ХХІ століть і пошук духовних орієнтирів людства					
Здійснювати аналіз основних змін у духовній культурі сучасності	Спільне в західно-європейському та східному типах ментальностей	Знання основних змін у філософській культурі Європи та Сходу в сучасності	Оцінювати ризики щодо конфлікту культур і цивілізацій у сучасному світі	Презентувати найбільш актуальні філософські концепції щодо діалогу цивілізацій	Відповідально та об'єктивно оцінювати можливості діалогу між культурами та цивілізаціями

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Філософія як основа світоглядних орієнтирів у минулій та сьогоденній культурі

Тема 1. Предмет і головні функції філософії в суспільстві.

Об'єктна стабільність філософії як основа для діалогу цивілізацій

Історичний шлях філософії у різних культурах. Принципова різниця між філософствуванням та філософією.

Філософія та світогляд людини. Світоглядні універсалії як підґрунтя культури. Основні функції філософії в суспільстві. Традиційні та новітні функції.

Зміна основних функцій філософії в світі, що глобалізується. Алармізм. Конструктивна та прогностична функція сучасної філософії.

Філософія як теоретична система. Об'єктна стабільність філософії – шлях до комунікації культур і цивілізацій.

Радикальні трансформації сучасного суспільства та невідкладність діалогу між культурами та їх філософськими засадами.

Тема 2. Філософія у стратегічних рішеннях, постановках та інших документах ООН

Рішення Першої сесії Генеральної Конференції ЮНЕСКО від 24 червня 1946 року.

"Паризька декларація з питань філософії", лютий 1995 року.

"Міжсекторальна стратегія ЮНЕСКО в області філософії", жовтень 2005 року.

Всесвітні філософські конгреси та їх роль у сучасному процесі діалогу культур і цивілізацій.

Принципова тотожність проблемного поля філософії в різних культурах. Універсальність законів мислення та основоположних моральних принципів як основа продуктивної комунікації між людьми.

Всесвітній День філософії (ВДФ) як дієвий крок різних етносів до осмисленого розуміння буття та до нових форм комунікації.

Тема 3. Європейська філософія: історія та сучасність

Головні пріоритети європейської філософії, її вплив на культуру, науку і практику.

Монотеїзм духовної культури Європи.

Критичний раціоналізм, прагматизм, діалектика як визначальні принципи європейської ментальності.

Органічна єдність науки та філософії в генезі європейської культури.

Основні філософські концепції та напрями філософських досліджень: аналітична філософія, структуралізм, герменевтика, марксизм, екзистенціалізм і постмодернізм.

Пошук нових філософських орієнтирів в умовах становлення "інформаційного суспільства" та мультикультурного середовища (на прикладі аналізу роботи сучасних російських, німецьких та японських університетів).

Змістовий модуль 2

Філософія Сходу та її вплив на діалог цивілізацій

Тема 4. Основні особливості духовної культури Сходу

Головні характеристики менталітету. Інтуїтивізм, теоцентризм, містицизм, апокаліптичне бачення майбуття. Специфіка східного раціоналізму.

Різноманіття культур Сходу та їх головні спільні риси.

Взаємозв'язок, взаємовплив, взаємопроникнення та конфронтація культур Сходу та Заходу в історичній генезі.

Необхідність пошуку компромісу та нових форм міжкультурної та міжцивілізаційної комунікації в умовах загрозливих викликів сучасного світу.

Тема 5. Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку

Китай у сучасній духовній культурі. Категорія "філософія" та генезис філософії у Китаї.

Головні риси і основні поняття китайської філософії та культури.

Китайська філософія: категорії, установки, ідеї. Лао-цзи, Конфуцій.

Консерватизм і традиціоналізм як головні риси духовної культури Китаю в період до середини ХХ століття.

Конфуціанство, традиційна культура й "оновлена марксистська філософія" та їх роль у практиці модернізації Китаю.

Поєднання філософії марксизму з традиційною китайською культурою: курс на взаємодоповнення. Головні принципи сучасної китайської філософії.

Завдання побудови гармонійного соціалістичного суспільства і виховання творчої особистості, роль філософії в цьому процесі. Пріоритетність моралі та ідея самовдосконалення особистості як домінанти всіх процесів у духовній культурі Китаю.

Тема 6. Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми

Виникнення та генеза філософського знання в Японії.

Буддизм та конфуціанство в духовній культурі Японії.

Радикальні зміни у філософських установах Японії після Другої світової війни.

Експансія західної парадигми мислення. Вплив західної культури і традицій на участь Японії в глобалізаційних процесах XX – XXI століть.

Консерватизм, традиціоналізм та модернізаційні процеси в духовній культурі.

Культ "розгніваних духів" і його вплив на соціальне і політичне життя сьогодення.

Концепція "глокальної публічної філософії" вчених Токійського університету та сучасні дискусії.

Інші ментальні установки та репрезентації в дискусіях про принципи комунікації з іншими культурами.

Концепція "колективної суб'єктивності" Хіромацу Ватару.

Тема 7. Індія в сучасній духовній культурі

Духовні традиції індійців і головні прояви модернізаційних процесів. Політеїзм. Кастова система Індії в минулій та сучасній культурі.

Індуїзм, ґандизм, вчення Ауробіндо.

Розширене трактування принципу толерантності.

Концепція Бога в індійській філософії минулого і в сучасності.

Неукоріненість критичного підходу до аналізу наявних філософських концепцій та її вплив на духовну культуру.

Диспропорції, колізії та протиріччя масової та індивідуальної свідомості. Явище "живих богів" у минулому та сьогоденні.

Важливість та можливості діалогу та їх обмеженість.

Посилення процесу міфологізації масової та індивідуальної свідомості. Проблема секуляризму та перспективи індуїзму в сучасній Індії.

Пошук перспектив духовного оновлення Індії через діяльність Індійського філософського конгресу та інших організацій.

Модернізаційні процеси в індійському суспільстві: переваги, протиріччя та колізії традиційної та модерністської свідомості.

Тема 8. Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири

Основні етапи розвитку арабо-мусульманської філософії.

Головні духовні пріоритети арабського світу.

Монотеїзм як визначальний принцип духовної культури.

Концепція гріха в ісламській теології і філософії. Проблема безсмертя у філософії класичного ісламу.

Іслам: головні етапи історичних трансформацій.

Сучасний світський та фундаменталістський іслам у житті арабських країн.

Закони шаріату і світське законодавство: пошук гармонійного поєднання.

Месіанські установки і динаміка реальних процесів у духовній культурі арабського світу в умовах глобалізації.

Раціоналізм арабів, його специфіка. Аль-Фарабі та філософія аль-Садри в сьогоденні арабомовних культур.

Тема 9. Духовний досвід тюркомовних народів: минуле та сьогодення

Актуалізація духовного досвіду тюрків в умовах радикальних соціально-політичних та культурних змін на межі ХХ – ХХІ ст.

Головні етапи та особливості історичної долі тюркомовних народів.

Номади, номадизм, номадологія.

Проблема взаємодії та конфронтації між різними етносами тюркомовних народів у їх історичній генезі.

Сучасний тюркомовний світ та його репрезентація через духовну культуру різних країн (Туреччина, Узбекистан, Казахстан та ін.).

Проблема демаркації та діалогу між тюрками, європейцями, китайцями, арабами та іранцями.

Проект майбутньої тюркської цивілізації в розробці окремих наукових і політичних центрів (Туреччина, Казахстан).

Тема 10. Трансформація філософського знання на межі ХХ – ХХІ століть і пошук духовних орієнтирів людства

Пошук нової форми філософії в духовній культурі людства, що радикально змінюється.

Проблема становлення нового раціоналізму на гуманістичній основі. Філософія, мораль і наука як фундамент конструктивного світогляду.

Філософія про основні стратегії майбутнього людства.

Від європоцентризму до нових форм комунікації між культурами.

Проект інтеркультурної та транскультурної філософії і його перспективи (міжкультурна філософія).

Філософія проти деантропологізації людини. Ідеали творчої розбудовчої сутності людини.

Філософія у пошуках концептуального ядра, здатного гармонізувати взаємодію культур і цивілізацій.

Філософська аксіологія та компаративістика як теоретичні засади для вирішення проблеми гармонізації духовного світу людей різних культур та цивілізацій.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як із робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лекційні	семінарські	підготовка до підсумкового контролю	самостійна робота			лекційні	семінарські	підготовка до підсумкового контролю	самостійна робота	
				виконання ІНДЗ	підготовка до занять					виконання ІНДЗ	підготовка до занять	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
Філософія як основа світоглядних орієнтирів у минулій та сьогоденній культурі												
<i>Тема 1. Предмет і головні функції філософії в суспільстві</i>	16	2	2	4	4	4	16	2	2	4	4	4
<i>Тема 2. Філософія у стратегічних рішеннях, постановках та інших документах ООН</i>	16	2	2	4	4	4	16	2	2	4	4	4

Закінчення табл. 4.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Тема 3. Європейська філософія: історія та сучасність</i>	16	2	2	4	4	4	16	2	2	4	4	4
Усього за змістовним модулем 1	48	6	6	12	12	12	48	6	6	12	12	12
Змістовий модуль 2												
Філософія Сходу та її вплив на діалог цивілізацій												
<i>Тема 4. Основні особливості духовної культури Сходу</i>	16	2	2	4	4	4	16	2	2	4	4	4
<i>Тема 5. Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку</i>	16	2	2	4	4	4	16	2	2	4	4	4
<i>Тема 6. Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми</i>	12	2	2	4	2	2	12	2	2	4	2	2
<i>Тема 7. Індія в сучасній духовній культурі</i>	10	2	2	2	2	4	10	2	2	2	2	4
<i>Тема 8. Арабомусульманський світ та його філософські орієнтири</i>	16	2	2	4	4	4	16	2	2	4	4	4
<i>Тема 9. Духовний досвід тюркомовних народів: минуле та сьогодення</i>	16	2	2	4	4	4	16	2	2	4	4	4
<i>Тема 10. Трансформація філософського знання на межі ХХ – ХХІ століть і пошук духовних орієнтирів людства</i>	16	2	2	4	4	4	16	2	2	4	4	4
Разом за змістовим модулем 2	102	14	14	26	24	24	102	14	14	26	24	24
Усього годин за модулями	150	20	20	38	34	38	150	20	20	38	34	38

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються у процесі накопичення підсумкових балів із даної навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Змістовий модуль 1			
Філософія як основа світоглядних орієнтирів у минулій та сьогоденній культурі			
<i>Тема 1.</i> Предмет і головні функції філософії в суспільстві	<i>Тема семінарського заняття "Предмет і головні функції філософії в суспільстві"</i> 1. Філософія та філософствування в духовній культурі людства. 2. Філософія як теоретична система та її структура. 3. Основні функції філософії в суспільстві та їх генеза	2	Основна [1; 14; 18]; додаткова [24; 35]; інформаційні ресурси [36; 37]
<i>Тема 2.</i> Філософія у стратегічних рішеннях, постановах та інших документах ООН	<i>Тема семінарського заняття "Філософія у стратегічних рішеннях, постановах та інших документах ООН"</i> 1. Принципова тотожність проблемного поля філософії в різних культурах, універсальність законів мислення та основоположних моральних принципів як основа продуктивної комунікації між людьми. 2. Філософія в документах ООН (ЮНЕСКО). 3. Всесвітній день філософії (ВДФ) як інструмент порозуміння між культурами	2	Основна [1; 17; 18]; інформаційні ресурси [37; 38]

1	2	3	4
Тема 3. Європейська філософія: історія та сучасність	<p><i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Європейська філософія: історія та сучасність"</i></p> <p>1. Головні парадигми (позитивістська, іраціонально-антропологічна, релігійна) європейської філософії та їх основні принципи. 2. Ситуація постмодерну в європейській культурі, її вплив на сьогодення. 3. Основні зміни в сучасній європейській філософії</p>	2	Основна [1; 14; 23]; додаткова [34; 35]; інформаційні ресурси [37; 38]
Змістовий модуль 2 Філософія Сходу та її вплив на діалог цивілізацій			
Тема 4. Основні особливості духовної культури Сходу	<p><i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Основні особливості духовної культури Сходу"</i></p> <p>1. Сучасна орієнталістика про найважливіші риси східного типу ментальності. 2. Особливості вихідних філософських положень Сходу як наслідок відмінних цивілізаційних шляхів розвитку. 3. Історичні виклики сучасності та необхідність компромісу культур та інтересів різних цивілізацій</p>	2	Основна [17; 18; 23]; додаткова [27; 28]; інформаційні ресурси [37; 38]
Тема 5. Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку	<p><i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку"</i></p> <p>1. Китайська філософія в минулій та сучасній духовній культурі. 2. Традиційні напрями філософської думки Китаю. 3. Найбільш впливові філософські школи Китаю XX – XXI ст.</p>	2	Основна [2; 8; 9; 12]; додаткова [24; 25; 27]; інформаційні ресурси [37; 38]
Тема 6. Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми	<p><i>Тема семінарського заняття</i> <i>"Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми"</i></p> <p>1. Основні духовні засади Японії в їх історичній генезі. 2. Модернізаційні процеси в духовній культурі Японії в другій половині XX та на початку XXI ст. 3. "Глокальна публічна філософія" вчених Токійського університету</p>	2	Основна [6; 21; 22]; інформаційні ресурси [37; 38]

1	2	3	4
Тема 7. Індія в сучасній духовній культурі	<p><i>Тема семінарського заняття "Індія в сучасній духовній культурі"</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Духовні засади індійського суспільства (політеїзм). 2. Традиційні орієнтири (індуїзм, ґандизм) та "інклузивізм" індійської духовної культури. 3. Міфологізація свідомості в сучасній Індії 	2	Основна [4; 5; 20]; інформаційні ресурси [37; 38]
Тема 8. Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири	<p><i>Тема семінарського заняття "Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири"</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Традиційна духовна культура арабського світу. 2. Іслам та його генеза. 3. Закони шаріату та світське законодавство. 4. Сучасні дискусії та містичні установки в філософських дослідженнях арабо-мусульманського світу 	2	Основна [7; 11; 15; 16]; додаткова [31]; інформаційні ресурси [37; 38]
Тема 9. Духовний досвід тюркомовних народів: минуле та сьогодення	<p><i>Тема семінарського заняття "Духовний досвід тюркомовних народів: минуле та сьогодення"</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розмаїття та традиційність духовної культури кочових цивілізацій. 2. Сучасність тюркських народів і головні особливості їх духовного розвитку. 3. Філософська думка у Туреччині та у Казахстані сьогодні 	2	Основна [13; 23]; інформаційні ресурси [37 – 39]
Тема 10. Трансформація філософського знання на межі XX – XXI століть і пошук духовних орієнтирів людства	<p><i>Тема семінарського заняття "Трансформація філософського знання на межі XX – XXI століть та пошук духовних орієнтирів людства"</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Об'єктивні причини трансформації філософського знання в духовній культурі XXI ст. 2. Філософська аксіологія та компаративістика як теоретичні засади міжцивілізаційного діалогу. 3. Інтер- та транскультурні перспективи нової форми філософії (порівняльна філософія). Міжкультурна філософія 	2	Основна [1; 10; 17; 18]; додаткова [23]; інформаційні ресурси [36; 37]
Усього годин		20	

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальноосвітніх компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця як високодуховної та моральної особистості.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 73 % (110 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (150 годин). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної загальноосвітньої підготовки. СРС містить: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; семінарських, підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукових публікації; контрольну перевірку особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю; систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до підсумкового модульного контролю (ПМК).

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів із вітчизняною та закордонною філософською літературою.

Завдання для самостійної роботи студентів

Змістовий модуль 1. Філософія як основа світоглядних орієнтирів у минулій та сьогоденній культурі

Тема 1. Предмет і головні функції філософії в суспільстві. Об'єктна стабільність філософії як основа для діалогу цивілізацій

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Чим відрізняються такі типи світогляду: міфологічний, релігійний та філософський?
2. Які соціально-політичні, економічні, духовні обставини сприяли виникненню філософії?
3. Який зв'язок між філософією і наукою спостерігається у європейській та східній філософії?
4. Чи є зараз алармістська функція філософії головною у суспільному житті?

Питання для дискусії

1. Які головні відмінності філософії від іншого типу знання?
2. Чи змінюються функції філософії в суспільстві?
3. Філософія та формування світогляду молоді.

Література: основна [1; 14; 19]; додаткова [24; 35].

Тема 2. Філософія у стратегічних рішеннях, постановах та інших документах ООН

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. ООН у документах та рішеннях стосовно філософії, філософської освіти та філософської культури людини.
2. Всесвітні філософські конгреси як засіб налагодження діалогу культур і цивілізацій.
3. З якою метою проводиться Всесвітній день філософії (ВДФ)?
4. Які всесвітні філософські конгреси проведені в останнє десятиліття?

Питання для дискусії

1. Яке головне призначення філософії в суспільстві на думку ЮНЕСКО?
2. Яке значення мало проведення останнього Всесвітнього філософського конгресу в Азії?

3. Які головні питання розглядалися під час проведення Всесвітнього дня філософії в Ірані в 2010 році?

Література: основна [1; 17; 18]; додаткова [34; 35]; інформаційні ресурси [36; 37].

Тема 3. Європейська філософія: історія та сучасність

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Що вирізняє європейську філософію ХХ століття від попередніх епох її розвитку?
2. Аналітична філософська парадигма вже в минулому?
3. Чи сприйняли східні культури ідеї екзистенціалізму?
4. Чому принципи постмодернізму оцінюються вкрай протилежно?
5. Як змінюються пріоритети європейської філософії в умовах глобалізації?

Питання для дискусій

1. Чи є плюралізм філософської думки Європи однозначно позитивним явищем?
2. У чому головні відмінності класичної філософії Європи від постнекласичної?
3. Що таке активна апологія філософії в сучасних умовах та її головна мета?

Література: основна [1; 14; 23]; додаткова [34; 35]; інформаційні ресурси [37; 38].

Змістовий модуль 2. Філософія Сходу та її вплив на діалог цивілізацій

Тема 4. Основні особливості духовної культури Сходу

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Які головні історичні обставини обумовили специфічні риси філософії Сходу?
2. Інтуїтивізм, емпіризм, споглядання та гармонія з навколишнім світом як головні орієнтири духовної культури Сходу.
3. Конфронтація із західною філософією: причини, форми, наслідки.
4. Проблема компромісу та діалогу у сучасній східній філософії.

Питання для дискусії

1. Витоки та розмаїття східного типу філософствування (назвіть найбільш відомі імена та концепції).
2. Які духовні цінності Сходу є органічними західній культурі?
3. Які головні причини конфронтації східної та західної ментальностей?

Література: основна [17; 18; 23]; додаткова [27; 28].

Тема 5. Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Основні історичні фактори становлення китайської філософії.
2. Династичний період Китаю та його філософські орієнтири.
3. Конфуціанство, неоконфуціанство і їх відносини з іншими духовними напрямками в культурі Китаю.
4. Сучасна марксистська філософія в Китаї: сутність, генеза та перспективи.

Питання для дискусії

1. У чому головна причина стрімкого успіху Китаю в XX – XXI ст.?
2. Як змінилося вчення Конфуція в культурі сучасного Китаю?
3. Які головні зміни в розумінні марксизму сталися в китайській філософії?

Література: основна [2; 8; 9; 12]; додаткова [24; 25; 27].

Тема 6. Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Японська духовна культура: основні етапи розвитку.
2. Буддизм, синтоїзм, конфуціанство: грані взаємовпливу.
3. Основні тези нової філософської концепції Японії "глобальна публічна філософія".

Питання для дискусії

1. Духовна культура Японії до та після Другої світової війни: головні зміни.
2. У чому виявився головний вплив західної філософії на Японію у другій половині XX століття?

3. Конфуціанство, даосизм і синтоїзм у сучасній духовній культурі Японії.

Література: основна [6; 21; 22]; інформаційні ресурси [37; 38].

Тема 7. Індія в сучасній духовній культурі

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Індія як феномен XXI століття.
2. Принцип толерантності в духовній культурі Індії та його розширене трактування.
3. Проблема активної міфологізації масової та індивідуальної свідомості в сучасній індійській культурі.
4. Індійський філософський конгрес та його значення для модернізації духовної культури.

Питання для дискусії

1. Різкі контрасти духовної атмосфери сучасної Індії.
2. Міфи та релігія в сучасній Індії: вплив на економіку, політику, мораль.
3. "Живі боги" як феномен культури сучасної Індії.

Література: основна [4; 5; 20]; інформаційні ресурси [37; 38].

Тема 8. Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Монотеїзм духовної культури арабо-мусульманського світу.
2. Світський та радикальний (фундаменталістський) іслам та його вплив на цивілізаційні процеси.
3. Закони шаріату та світське законодавство.
4. Месіанство арабо-мусульманської культури та динаміка суспільства XXI століття.

Питання для дискусії

1. Філософські засади вчення Ібн-Сини (Авіцени).
2. Головні моральні принципи філософії Ібн-Рушда.
3. Філософія аль-Фарабі, сучасне фарабієзнавство.

Література: основна [7; 11; 15; 16]; додаткова [31; 32].

Тема 9. Духовний досвід тюркомовних народів: минуле та сьогодення

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Безписемний поетичний спосіб світосприйняття тюрків.
2. Етичні принципи та норми як стрижень філософського досвіду тюркомовних етносів протягом століть.
3. Становлення та розвиток філософських досліджень у сучасних тюркомовних країнах (на прикладі Туреччини та Казахстану).

Питання для дискусії

1. Чи можливе існування філософського досвіду у безписемних народів?
2. Номадизм як соціокультурний феномен: минуле та перспективи в майбутньому.
3. Наскільки є реальними проекти "пантюркизму" та тюркської цивілізації в сучасних умовах?

Література: основна [13; 23]; інформаційні ресурси [37 – 39].

Тема 10. Трансформація філософського знання на межі ХХ – ХХІ століть і пошук духовних орієнтирів людства

Запитання для самостійного поглибленого вивчення

1. Чому філософія ХХІ століття повинна змінюватися?
2. Що таке сучасна філософська аксіологія та філософська компаративістика?
3. У чому проявляється процес деантропологізації людини?
4. Проблема маніпулювання свідомістю людини в сучасному суспільстві.

Питання для дискусії

1. Як змінилися функції філософії в інформаційному суспільстві?
2. Яка нова форма філософії можлива в сучасних умовах розбалансованого світу?
3. Чи є можливість знайти єдине концептуальне ядро філософії для всіх без винятку культур?

Література: основна [1; 10; 17]; додаткова [23]; інформаційні ресурси [37; 38].

6.1. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) студента є вибіркоким видом позааудиторної самостійної роботи студента та має навчально-дослідницький характер, виконується у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується разом зі складанням підсумкового модульного контролю (ПМК) з даної навчальної дисципліни. Виконання ІНДЗ є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки майбутніх спеціалістів, яка неодмінно повинна характеризуватися також і високою духовною культурою та мораллю.

Підготовка ІНДЗ передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх у процесі розв'язання конкретних ситуацій, розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження, пов'язаною із темою ІНДЗ.

Практична значущість ІНДЗ полягає в набутті вміння організувати толерантний діалог між людьми різних культур.

Реальною вважається робота, яка виконана відповідно до наявних проблем у сучасному суспільстві та в напрацюванні нових гуманних форм комунікації між людьми різних світоглядів.

Комплексний системний підхід до розкриття теми роботи полягає в тому, що предмет дослідження розглядається з різних точок зору – з позицій теоретичної бази і практичних напрацювань, умов його реалізації в сучасному суспільстві.

Застосування сучасної методології полягає в тому, що в процесі виконання ІНДЗ необхідно уважно ознайомитися з новітніми науковими висновками щодо філософського аналізу сучасного стану суспільства, глобальних проблем сьогодення та історичних викликів, що загрожують самому існуванню усього людства. Україй важливим є також використання положень сучасної методології відносно різних типів раціональності, що активно та неоднозначно впливають на духовну культуру людей.

У процесі виконання ІНДЗ разом із теоретичними знаннями і практичними навичками студент повинен продемонструвати здатність опрацювати наукові публікації та творчо мислити.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується студентом самостійно за консультування з викладачем протягом вивчення дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

Студент має надати ІНДЗ для перевірки наприкінці семестру, але не пізніше терміну проведення підсумкового модульного контролю. Бали за виконання ІНДЗ ураховуються під час виставлення загальної оцінки з дисципліни.

До індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) належить написання есе та тематичних оглядів, оформлення звітів, підготовка матеріалів до есе з використанням публікацій з тих чи інших проблем і т. д. Під час опанування студентами навчальної дисципліни доцільно зосередитись на написанні індивідуального проблемно-аналітичного есе за темами, які пропонуються кафедрою. Зміст та структура есе обговорюються студентами разом із викладачами в рамках індивідуально-консультативної роботи.

Мета есе – поглиблення теоретичних знань, набутих студентами в процесі вивчення дисципліни. Написання есе має сприяти глибшому засвоєнню студентами навчальної дисципліни.

Першим етапом написання есе є вибір теми. Студенти обирають тему есе за власним розсудом, але відповідно до тематики, визначеної кафедрою філософії та політології. За погодженням з викладачем студент може підготувати есе на іншу тему, якої немає у цьому переліку.

Після вибору теми студент повинен розробити й скласти в письмовій формі його план. План теми слід розробляти після ознайомлення з літературними джерелами, які висвітлюють ті чи інші питання і проблеми з теми дослідження. Це дасть змогу студенту детальніше уявити собі структуру есе, послідовно викласти його зміст, повніше висвітлити коло питань, які мають бути вирішені.

Загальний обсяг есе – 10 – 20 аркушів. Необхідною умовою є наявність плану або структури: історіографія питання, актуальність, основна частина та висновок. План має містити лише ті питання, які безпосередньо стосуються теми і дають змогу повно і глибоко розкрити її.

Вимоги до оформлення. Формат аркуша – А4. Поля: ліве – 30 мм; праве, верхнє та нижнє – 20 мм. Шрифт Arial, розмір шрифту для основного тексту – pt 14. Міжрядковий інтервал – множник 1,3. Не дозволяються виділення в тексті курсивом та підкреслення.

Обсяг ІНДЗ повинен становити у друкованому варіанті 10 – 20 сторінок.

Кожен розділ розпочинають з нової сторінки. Назви розділів оформляються великими літерами по центру сторінки. Сторінки нумеруються у правому верхньому куті. На титульному аркуші номер сторінки не ставиться.

Вимоги до змісту. Індивідуальне навчально-дослідне завдання повинне складатися з таких елементів, як:

- титульна сторінка;
- зміст;
- вступ (1,5 сторінки);
- основна частина (8 – 15 сторінок);
- висновок (1,5 сторінки);
- список використаної літератури;
- додатки (за необхідності).

Вступ повинен відображати такі елементи: актуальність теми, проблемне поле теми, мету дослідження, об'єкт, предмет, завдання, базу та методи дослідження.

В **основній частині роботи** (може містити декілька підрозділів) студенти повинні:

надати аналітичне оцінювання сучасного суспільного середовища та визначити його чинники, які мають найбільший вплив на духовну культуру людей, ідентифікувати основні ризики, що призводять до ненависті та протистояння;

провести оцінювання можливостей та способів організації діалогу поміж людьми різних культур і цивілізацій;

розробити заходи щодо формування нових ефективних та доброзичливих форм комунікації.

Висновки повинні містити обґрунтовані та змістові, практичні рекомендації щодо формування атмосфери доброзичливості та толерантності між людьми різних культур і цивілізацій.

Список використаної літератури слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків. Бібліографічний опис джерел складають відповідно до ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 "Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання".

Додатки можуть бути включені за необхідності.

Титульний аркуш есе повинен мати такий зміст: назва університету; назва кафебри; назва навчальної дисципліни; тема есе; прізвище, ініціали студента, номер академічної групи; дата подання есе викладачеві на перевірку (день, місяць рік).

За титульним аркушем слідує детальний план есе, в якому треба виділити вступ, два–три підрозділи основного змісту, висновки та список використаної літератури, додатки.

Складні таблиці, які не вміщуються в тексті, а також інші допоміжні матеріали включаються в додатки до роботи, а у тексті на них робляться відповідні посилання.

Усі аркуші слід пронумерувати – порядковий номер ставиться в правому верхньому куті сторінки, нумерація починається на першому аркуші після вступу.

У кінці есе дається повний список використаних джерел (не менш 10 наукових видань – монографій, статей тощо).

Есе має бути виконано і подано на кафедру не пізніше зазначеної в навчальному плані дати.

Есе оцінюється за критеріями:

самостійності виконання;

логічності та деталізації плану;

повноти й глибини розкриття теми;

наявності ілюстрації (таблиці, рисунки, схеми, тощо);

кількості використаних джерел (не менше десяти);

використання цифрової інформації та відображення практичного досвіду;

наявність конкретних пропозицій і прогнозів з обов'язковим посиланням на використані літературні джерела;

якості оформлення.

Підготовка якісного есе може бути додатковою умовою отримання студентом позитивної підсумкової оцінки з цієї навчальної дисципліни.

6.2. Тематика ІНДЗ (есе)

1. Духовна культура суспільства та окремої особистості: спільні риси та основні відмінності.

2. Виникнення філософії та її основні ознаки.

3. Філософія як теоретична система.

4. Проблемне поле філософії та його зміни в культурі.

5. Взаємовідносини між філософією та філософствуванням у різних культурах і цивілізаціях.

6. Історична генеза європейської філософії та її місце в духовній культурі людства.

7. Принцип плюралізму в європейській та східній філософії.

8. Становлення та розвиток аксіології в системі філософського знання.

9. Сучасна компаративістика: основні досягнення та перспективи розвитку.
10. Головні тренди в процесі трансформації сучасної європейської філософії.
11. Філософія Сходу та її різновиди в минулому та сьогодні.
12. Сучасна орієнталістика: зміст та різновиди.
13. Головні філософські засади китайської духовної культури.
14. Особливості становлення та розвитку китайської філософії на межі XX – XXI століть.
15. Вплив буддизму та конфуціанства на філософську думку Японії в останні десятиліття.
16. Концепція "Глобальної публічної філософії" японських вчених.
17. Арабо-мусульманська філософія: витоки й основні етапи розвитку.
18. Головні напрями ісламської філософії та їх вплив на сьогодні (калам, східний аристотелізм, ісламський лібералізм).
19. Раціоналізм ісламської філософії: його специфіка та практична значущість для країн арабського світу.
20. Духовні засади тюркомовних народів у їх генезі.
21. Тенгріанство в минулому та сьогодні.
22. Усна поетична імпровізація як форма вираження смисложиттєвих норм та принципів тюркомовних народів (поезія Жираву).
23. Розвиток філософських досліджень у тюркомовних країнах (на прикладі Туреччини та Казахстану).
24. Латинська Америка: духовні орієнтири та головні напрями філософських пошуків.
25. Духовна культура Африки. Основні особливості та генеза.
26. Вплив філософських ідей Заходу на духовну культуру Африки.
27. Основні типи раціональності у філософському дискурсі XXI століття.
28. Проблема гармонізації суспільного життя в умовах інтенсивної глобалізації.
29. Сучасна компаративістика та її роль в процесі діалогу культур.
30. Аксіологічні концепції на межі XX – XXI століть.
31. Філософія про головні засади суспільства майбутнього.
32. Філософія проти агресивного маніпулювання масовою та індивідуальною свідомістю.

33. Філософія проти деантропологізації людини.
34. Філософські комунікативні концепції ХХ – ХХІ століть (Ю. Хабермас, О. Зінов'єв та ін.).
35. Цивілізаційна криза: причини та альтернативні сценарії її подолання.
36. Суспільство як об'єкт філософського аналізу.

6.3. Контрольні запитання для самодіагностики

Змістовий модуль 1. Філософія як основа світоглядних орієнтирів у минулій та сьогоденній культурі

1. Що таке світогляд людини, яким може бути його склад і тип?
2. Чим відрізняється міфологічне світобачення від релігійного?
3. Яка різниця між релігійним та філософським світоглядом?
4. Які основні етапи розвитку європейської філософії вам відомі?
5. Що таке філософія як теоретична система?
6. Яку роль відіграла давньогрецька філософія у становленні та розвитку європейської філософії?
7. Які складові філософії, окрім онтології, ви знаєте?
8. Що таке аналітична філософія і які її різновиди?
9. Що таке філософська феноменологія?
10. Герменевтика – це минуле чи теперішнє у системі філософського знання?
11. Чи має перспективу ірраціонально-антропологічний напрям у філософії?
12. Яке місце займає філософія в системі гуманітарного знання?
13. Назвіть головні особливості європейського раціоналізму?
14. Що таке релігійний раціоналізм (наведіть конкретні приклади)?
15. Яка філософська концепція може адекватно відобразити динамізм буття?
16. Які основні типи раціональності ви знаєте?
17. Що таке сайєнтизм та антисайєнтизм як філософські позиції?
16. Які взаємовідносини між діалектикою та синергетикою?
18. Що таке ЮНЕСКО в системі ООН?
19. Які документи, постанови та рішення ЮНЕСКО відносно філософії вам відомі?

20. Яку мету мають Всесвітні філософські конгреси?
21. Де і коли має відбутися черговий Всесвітній філософський конгрес?
22. Що таке Всесвітній день філософії (ВДФ)?

Змістовий модуль 2. Філософія Сходу та її вплив на діалог цивілізацій

1. Що таке Схід, країни Сходу, культура Сходу у вашому розумінні?
2. Які загальні риси має філософська думка Сходу?
3. Який вплив здійснювала філософська думка Сходу в минулому на становлення людської цивілізації?
4. Яке значення має філософія Сходу сьогодні для подальшого розвитку суспільства?
5. Філософська думка Китаю: основні риси.
6. Виникнення китайської держави та головні етапи становлення її духовної культури.
7. Буддизм і конфуціанство: суттєві положення.
8. Трансформація конфуціанства упродовж історії.
9. Марксистська філософія в практиці сьогодення Китаю.
10. Що таке синтоїзм для духовної культури Японії?
11. У чому полягають особливості буддизму і конфуціанства в Японії?
12. Чи є синкретичною духовна культура Японії?
13. Конфуціанство і даосизм в Японії.
14. Трансформація японської духовної культури в умовах глобалізації.
15. Витоки арабської духовної культури і філософії (зороастризм, античний набуток, іслам).
16. Традиційний та світський іслам в арабському суспільстві сьогодні.
17. Головні духовні орієнтири сучасної Індії.
18. Толерантність та філософська думка в Індії.
19. Що ви знаєте про номадів та їх духовну культуру?
20. Що таке поезія "Жираву" у тюркомовних народів?
21. Які філософські проблеми є найбільш актуальними в дослідженнях сучасних представників тюркської духовної культури?
22. У чому полягає необхідність модернізації філософського знання у XXI столітті?
23. Чи може сприяти аксіологія та філософська компаративістика сучасному діалогу цивілізацій?

7. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є контроль:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь);

групові (розгляд типових прикладів-ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу:

консультації індивідуальні і групові;

в) для комплексного оцінювання засвоєння програмного матеріалу:

індивідуальне здавання виконаних робіт;

підготовка есе для виступу на науковому семінарі;

підготовка есе для виступу на науковій конференції.

8. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни передбачено застосування активних та інтерактивних методів навчання – міні-лекцій, проблемних лекцій, експрес-опитування, семінарів-дискусій тощо.

Розподіл форм і методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведено у табл. 8.1.

Таблиця 8.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<i>Тема 1.</i> Предмет і головні функції філософії в суспільстві	Проблемна лекція з питання "Предмет філософії та його модифікації в різних культурах"
<i>Тема 2.</i> Філософія у стратегічних рішеннях, постановах та інших документах ООН	Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Всесвітні філософські конгреси в минулій та сьогоденній духовній культурі"

1	2
<i>Тема 3.</i> Європейська філософія: історія та сучасність	Міні-лекція, семінар-дискусія з питання "Плюралізм сучасної європейської філософії: плюси та мінуси для процесу становлення молодих поколінь"
<i>Тема 4.</i> Основні особливості духовної культури Сходу	Проблемна лекція з питання "Сучасний Схід та його духовні установки в умовах глобалізації"
<i>Тема 5.</i> Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку	Проблемна лекція з питання "Шляхи розвитку духовної культури Китаю на межі ХХ – ХХІ ст."
<i>Тема 6.</i> Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми	Проблемна лекція з питання "Радикальні зміни в духовній культурі Японії після другої світової війни"
<i>Тема 7.</i> Індія в сучасній духовній культурі	Міні-лекція, з питання "Індуїзм, ґандизм та вчення Ауробіндо в минулому та сьогоденні Індії"
<i>Тема 8.</i> Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири	Проблемна лекція з питання "Нерозривна єдність соціально-політичних поглядів і філософських настанов у культурі арабо-мусульманського світу"
<i>Тема 9.</i> Духовний досвід тюркомовних народів: минуле та сьогодення	Проблемна лекція з питання "Філософська думка у сучасному Казахстані"
<i>Тема 10.</i> Трансформація філософського знання на межі ХХ – ХХІ століть та пошук духовних орієнтирів людства	Проблемна лекція з питання "Нові контури та головні ознаки трансформації філософського знання в умовах глобалізації"

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Проблемні лекції – спрямовані на розвиток логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів із роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків із питань, що розглядаються. Під час читання лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, проте лектор сам наштовхує студентів на їхнє розв'язання. Система питань у ході лекції відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Міні-лекції – передбачають виклад навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Міні-лекції проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження.

Семінари-дискусії – передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу цієї теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Особливо продуктивно така форма роботи як семінари-дискусії, може бути використана у процесі опанування таких тем: "Європейська філософія: історія та сучасність" та "Основні особливості духовної культури Сходу".

9. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів урахує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні та семінарські заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи містять:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та семінарських занять і оцінюється сумою набраних

балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума для отримання заліку – 60 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегроване* оцінювання результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі ПМК відповідно до графіка навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

захист індивідуального та комплексного розрахункового завдання;

перевірка есе за заданою тематикою;

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування;

проведення диктанту за лекційним матеріалом.

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі колоквиуму. **Колоквиум** – це форма перевірки й оцінювання знань студентів у системі освіти у вищих навчальних закладах. Проводиться як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час лекційних та семінарських занять, під час виконання індивідуальних завдань та під час експрес-опитування проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з розумінням реалій сьогодення в духовній культурі суспільства, що глобалізується;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. У процесі оцінювання індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Поточний тестовий контроль проводиться 2 рази за семестр. Тест містить запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Письмова контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та містить питання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, само-реалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання есе є:

здатність проводити критичне та незалежне оцінювання певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;

застосування аналітичних підходів;

якість і чіткість викладення міркувань;

логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми;

самостійність виконання роботи;

грамотність подачі матеріалу;

використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ;

оформлення роботи.

Порядок підсумкового контролю з навчальної дисципліни. Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену. Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає

визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей (див. табл. 2.1).

Завданням ПМК є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу ПМК оцінює рівень засвоєння студентом компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами.

Студент, який із поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю, тобто не склав змістовий модуль, має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана факультету відповідно до встановленого терміну.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60.

Зразок завдання до колоквіуму

ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Форма № У-5.09

(назва вищого навчального закладу)

Навчальна дисципліна

*Філософія і сучасний
діалог цивілізацій*

Білет № 11

1. Арабо-мусульманський світ та його головні духовні орієнтири.
2. Яких цілей досягає проведення ООН (ЮНЕСКО) Всесвітнього дня філософії в XXI столітті?
3. Що таке культ "розгніваних духів" у сучасній Японії?

Критерії оцінювання відповідей за наведеними питаннями до підсумкового колоквіуму:

- за повну, вичерпну відповідь на перше запитання – 6 балів;
- за повну вичерпну відповідь на друге запитання – 4 бали;
- за повну вичерпну відповідь на третє запитання – 2 бали.

Усього за повне виконання колоквіуму студент може отримати максимально 12 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів Університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 9.1).

Таблиця 9.1

**Переведення показників успішності знань студентів
у систему оцінювання за шкалою ECTS**

Відсоток студентів, які зазвичай досягають відповідної оцінки	Оцінка за шкалою ECTS		Оцінка за бальною шкалою, що використовується в ХНЕУ ім. С. Кузнеця	Оцінка за національною шкалою
10	Відмінне виконання	A	100 – 90	Відмінно
25	Вище середнього рівня	B	89 – 80	Добре
30	Взагалі робота правильна, але з певною кількістю помилок	C	79 – 70	
25	Непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	69 – 61	Задовільно
10	Виконання задовольняє мінімальні критерії	E	60	
–	Потрібне повторне складання	FX	59 – 21	Незадовільно
–	Повторне вивчення дисципліни	F	20 – 10	

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості загально освітніх компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 10.1.

**Система оцінювання рівня сформованості
загальноосвітніх компетентностей**

Загально-освітні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання	Рівень сформованості компетентностей			
				Форми контролю	Макс. бал		
1	2	3	4	5	6		
Змістовий модуль 1. Філософія як основа світоглядних орієнтирів у минулій та сьогоденній культурі							
ФСДЦ Вміння співставляти: онтологічні, гносеологічні, методологічні принципи, норми та цілі європейського та східного (Китай, Індія та інші) типу філософії	1 – 2	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Предмет та головні функції філософії в суспільстві. Світоглядні універсалиї як підґрунтя культури. Об'єктна стабільність філософії як основа для діалогу цивілізацій	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Практичне заняття за темою "Предмет та головні функції філософії в суспільстві". Світоглядні універсалиї як підґрунтя культури. Об'єктна стабільність філософії як основа для діалогу цивілізацій	Активна участь в обговоренні питань теми	2
		СРС	11	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Вивчення теоретичного матеріалу	2
				Виконання практичних завдань	1		
ФСДЦ Здатність оцінювати значущість основних документів ООН (ЮНЕСКО) для підвищення духовної культури людей (згідно з офіційними документами XX – XXI століть)	3 – 4	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Філософія в стратегічних рішеннях, постановках та інших документах ООН (ЮНЕСКО)	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: "Філософія в стратегічних рішеннях, постановках та інших документах ООН (ЮНЕСКО)"	Активна участь в обговоренні питань теми	2
						Експрес-опитування	2

Продовження табл. 10.1

1	2	3	4		5	6	
Здатність встановлювати органічний зв'язок між філософією, мораллю та наукою в генезі європейської філософії та продуктивну творчу роль цього зв'язку для розвитку усього	5 – 6	CPC	11	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Вивчення теоретичного матеріалу	2
		Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Європейська філософія: історія та сучасність	Робота на лекції	1,5
			2	Практичне заняття	Практичне заняття за темою: "Європейська філософія: історія та сучасність"	Активна участь в обговоренні питань теми	2
		CPC	11	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Вивчення теоретичного матеріалу	2
						Виконання практичних завдань	1
		Змістовий модуль 2. Філософія Сходу і її вплив на діалог цивілізацій					
ФСДЦ Здатність аналізувати такі основні риси духовної культури Сходу, як східний раціоналізм, теоцентризм, політеїзм та їх визначальний вплив на суспільно-політичне життя	7 – 8	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Основні особливості духовної культури Сходу	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Практичне заняття за темою "Основні особливості духовної культури Сходу"	Активна участь в обговоренні питань теми	2
						Поточна КР	6
						Експрес-опитування	4
		CPC	11	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Вивчення теоретичного матеріалу	2
						Виконання практичних завдань	2

1	2	3	4		5	6				
ФСДЦ	Вміння співставити основні історичні етапи розвитку Китаю за останнє століття та вплив конфуціанської та марксистської філософії на його стан сьогодні	9 – 10	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку	Робота на лекції	0,5		
				2	Практичне заняття	Практичне заняття за темою "Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку"	Активна участь в обговоренні питань теми	1		
			СРС	11	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Вивчення теоретичного матеріалу	1		
							Виконання практичних завдань	2		
			Здатність орієнтуватись в розмаїтті філософських ідей сучасної Японії. Вплив на її духовну культуру західноєвропейської філософії	11 – 12	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми	Робота на лекції	0,5
						2	Практичне заняття	Практичне заняття за темою "Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми"	Активна участь в обговоренні питань теми	2
	СРС	11			Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Експрес-опитування	2		
							Вивчення теоретичного матеріалу	2		
	Виконання практичних завдань	2								

1	2	3	4		5	6	
Вміння визначати різницю між прогресивними та консервативними елементами духовної культури Індії (концепт Ауробіндо Шрі, С. Ратхакрішнан)	13 – 14	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Індія в сучасній духовній культурі	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Семінарське завдання на тему: "Індія в сучасній духовній культурі"	Активна участь в обговоренні питань теми	2
		СРС	11	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Вивчення теоретичного матеріалу	2
						Виконання практичних завдань	1
Здатність визначати вплив видатних арабо-мусульманських мислителів на духовну культуру людей в минулому та сьогоденні (Ібн-Ружд, Ібн-Сина, Альфарабі, Фірдоусі та ін.)	15	Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири	Робота на лекції	0,5
			2	Практичне заняття	Семінарське заняття на тему "Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири"	Активна участь в обговоренні питань теми	2
						Експресопитування	4
		СРС	11	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за тематикою	Поточна КР	8
						Вивчення теоретичного матеріалу	2
						Виконання практичних завдань	2

Закінчення табл. 10.1

1	2	3	4		5	6		
Здатність орієнтуватись у полікультурному світі сучасних тюркомовних народів та особливостях їх філософської культури (тенгріанство, тюркський проект)	16	Ауд.	2	Лекція	Тема 9. Духовний досвід тюркомовних народів: минуле та сьогодення	Робота на лекції	0,5	
			2	Практичне заняття	Семінарське заняття на тему "Сучасність тюркських народів та головні особливості їх духовного розвитку (філософський досвід)"	Активна участь в обговоренні питань теми	2	
	СРС	11	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Вивчення теоретичного матеріалу	2		
					Виконання практичних завдань	2		
	Здатність визначати головні риси процесу глобалізації у сучасному світі та його вплив на масову та індивідуальну свідомість. Основні ознаки трансформації філософського знання	17	Ауд.	2	Лекція	Тема 10. Трансформація філософського знання на межі XX – XXI століть та пошук духовних орієнтирів людства	Робота на лекції	0,5
				2	Практичне заняття	Семінарське заняття на тему "Трансформація філософського знання на межі XX – XXI століть та пошук духовних орієнтирів людства"	Активна участь в обговоренні питань теми	2
СРС		11	Підготовка до занять	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичних занять, виконання домашніх завдань. Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Есе	8		
					Вивчення теоретичного матеріалу	1		
Виконання практичних завдань	1							
Сесія				Підсумковий колоквиум		12		
				ПМК				
Усього годин	150	Загальна максимальна кількість балів з дисципліни				100		

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 10.2.

Проміжний контроль

Проміжний контроль передбачає виявлення ступеня опанування студентом матеріалу лекційного модуля і проводиться у вигляді тестування. Тест містить запитання одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни. Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються такі критерії:

- оцінка "відмінно", 100 % правильних відповідей – 5 балів;
- оцінка "дуже добре", 95 % правильних відповідей – 4,5 балів;
- оцінка "добре", 90 % правильних відповідей – 4 бали;
- оцінка "задовільно", 85 % правильних відповідей – 3,5 балів;
- оцінка "достатньо", 80 % правильних відповідей – 3 бали;
- оцінка "незадовільно", 75 % правильних відповідей – 2,5 балів;
- оцінка "незадовільно", 70 % правильних відповідей – 2 бали.

Тести для проміжного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними модулями.

Таблица 10.2

Розподіл балів за темами

Теми змістового модуля		Робота на лекції	Активна участь в обговоренні питань теми	Есе	Експрес-опитування	Поточні контрольні роботи	Колоквіум	Усього
1		2	3	4	5	6	7	8
ЗМ 1	Тема 1. Предмет і головні функції філософії в суспільстві. Світоглядні універсалиї як підґрунтя культури. Об'єктна стабільність філософії як основа для діалогу цивілізацій	0,5	2	–	4	–	–	6,5
	Тема 2. Філософія у стратегічних рішеннях, постановках та інших документах ООН	0,5	2	–	4	–	–	6,5

1		2	3	4	5	6	7	8
	Тема 3. Європейська філософія: історія та сучасність	1,5	2	–	4	–	–	7,5
ЗМ 2	Тема 4. Основні особливості духовної культури Сходу	0,5	2	–	4	6	–	12,5
	Тема 5. Світоглядний фундамент становлення Китаю як фактора світового розвитку	0,5	2	–	4	–	–	6,5
	Тема 6. Культурні традиції Японії та сучасні духовні проблеми	0,5	2	–	4	–	–	6,5
	Тема 7. Індія в сучасній духовній культурі	0,5	2	–	4	–	–	6,5
	Тема 8. Арабо-мусульманський світ та його філософські орієнтири	0,5	2	–	4	8	–	14,5
	Тема 9. Духовний досвід тюркомовних народів: минуле та сьогодення	0,5	2	–	4	–	–	6,5
	Тема 10. Трансформація філософського знання на межі ХХ – ХХІ століть та пошук духовних орієнтирів людства	0,5	2	8	4	–	12	22
Усього		6	20	8	40	14	12	100

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 10.3.

Таблиця 10.3

Розподіл балів за тижнями

Форми навчання	Навчальні тижні																
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	14	16	17	18
Аудиторні год.	Лекції		2	2	2	2	2	2	2	2	2						20
	Практичні заняття							2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
Аудиторні години		2	2	2	2	2	4	4	4	4	4	2	2	2	2	2	40

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	14	16	17	18
СРС	Вивчення теоретичного матеріалу		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
	Виконання практичних завдань		2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	30
	Підготовка до ПМК			4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	2	2	2	50
Самостійна робота		4	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	6	6	6	110
Загальний обсяг годин		∞	10	∞	6	12	6	∞	10	∞	6	12	6	∞	10	∞	150

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. Ганчев П. Глобализация цивилизации и необходимость новой формы философии / П. Ганчев // Вопросы философии. – 2007. – № 8. – С. 163–164.

2. Гране М. Китайская мысль / М. Гране ; пер. с фр. В. Б. Иорданского; общ. ред. И. И. Семененко. – М. : Республика, 2004. – 526 с.

3. Диалог культур в глобализирующемся мире / под общ. ред. М. Т. Степанянц. – М. : Наука, 2005. – 428 с.

4. Железнова Н. А. Глобализация: индийский ответ на мировой вызов / Н. А. Железнова // Вопросы философии. – 2009. – № 7. – С. 54–67.

5. Индийская философия : энциклопедия / отв. ред. М. Т. Степанянц. – М. : Изд. "Восточная литература" РАН, 2009. – 950 с.

6. Карелова Л. Б. Глобализация: японские интерпретации социокультурных процессов / Л. Б. Карелова, С. В. Чугров // Вопросы философии. – 2009. – № 7. – С. 44–54.

7. Кирабаев Н. С. Мусульманская культура перед дилеммой: мультикультурализм или культурная вестернизация / Н. С. Кирабаев // Диалог цивилизаций как признание. – М. : РУДН, 2007. – С. 42–57.

8. Кобзев А. И. Знание / разум и вера / благонадежность в китайской философии / А. И. Кобзев // Сравнительная философия: знание и вера в контексте диалога культур. – М. : Восточная литература, 2008. – С. 29–37.

9. Кобзев А. Категория "философия" и генезис философии в Китае / А. Кобзев // Универсалии восточных культур. – М. : Восточная литература, 2001. – С. 200–219.

10. Колесников А. С. Философская компаративистика и диалог культур / А. С. Колесников // Сб. Россия и Грузия: диалог и родство культур (материалы симпозиума). – СПб., 2003. – С. 185–206.

11. Кулизаде З. Л. Философия исламского региона в контексте диалога культур и глобализационных тенденций современности / З. Л. Кулизаде. – СПб., 2011. – С. 413–416.

12. Ли Изинюань. Современное состояние и тенденции развития китайской философии / Ли Изинюань // Вопросы философии. – 2007. – № 5. – С. 21–26.

13. Нысанбаев А. Н. Глобализация и проблемы межкультурного диалога / А. Н. Нысанбаев. – В 2-х томах. – Астана, 2004.

14. Современная западная философия : словарь / под ред. А. Ю. Мельвиль. – М. : ТОН-Остожье, 2000. – 544 с.

15. Смирнов А. В. Арабо-мусульманская философия / А. В. Смирнов // Новая энциклопедия. – М. : Мысль, 2001. – 210 с.

16. Смирнов А. В. История классической арабской философии / А. В. Смирнов // Вестник Российского гуманитарного научного фонда. – 2006. – № 1. – С. 106–113.

17. Степанянц М. Т. Всемирный день философии 2009 / М. Т. Степанянц // Вопросы философии. – 2010. – № 4. – С. 6–10.

18. Универсалии восточных культур : коллективная монография / отв. ред. М. С. Степанянц. – М. : Восточная литература, 2001. – 431 с.

19. Философия : учебник для вузов / под общ. ред. В. В. Миронова. – М. : Норма, 2005. – 673 с.

20. Чубарева Э. Г. Индийская мысль как материал компаративной философии / Э. Г. Чубарева // История философии. – 2000. – № 7. – С. 265–290.

21. Чугров С. В. Япония: гибридизация и гармонизация / С. В. Чугров // Полис. – 2008. – № 3. – С. 59.

22. Чугров С. В. Япония уточняет свою идентичность перед вызовами глобализации / С. В. Чугров // Глобальные вызовы – японский ответ. – 2008. – 90 с.

23. Чумаков А. Н. Философия в современном мире: диалог мировоззрений / А. Н. Чумаков // Вопросы философии. – 2013. – № 1.

11.2. Додаткова

24. Гордон А. В. Философская наука в КНР. Проблема идентичности / А. В. Гордон // Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Серия 9: Востоковедение и африканистика. Реферативный журнал. – 2007. – № 1. – С. 187–203.

25. Киселев В. А. Образ китайской философии в свете влияния прагматической философии Запада / В. А. Киселев, А. Г. Юркевич // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Философия. – 2007. – № 1. – С. 80–87.

26. Кобзев А. И. Великий китайский путь / А. И. Кобзев // Литературная газета. – 2011. – № 34.

27. Крушинский А. А. Стиль мышления древнего Китая: логико-методологический аспект / А. А. Крушинский // Вопросы философии. 2009. – № 1. – С. 104–108.

28. Кэчжань Д. Философия в школах Китая: воспитание и образование / Д. Кэчжань // Философия-детям : Материалы международной практической конференции. – М. : Прометей, 2005. – С. 216–218.

29. Мао И. Русская философия в Китае / И. Мао // Вопросы философии. – 2007. – № 5. – С. 68–79.

30. Сагадеев А. В. Гуманизм в классической мусульманской мысли / А. В. Сагадеев // Историческая психология и социология истории. Том 2. – 2009. – № 1. – С. 180–186.

31. Смирнов А. В. О понятии свобода в арабо-мусульманской культуре / А. В. Смирнов // Историко-философский ежегодник. – М. : Наука, 2004. – С. 393–399.

32. Сунь В. Современное состояние и тенденции изучения аксиологии в Китае / В. Сунь // Вестник Российского философского общества. – 2007. – № 4 (44). – С. 89.

33. Феоктистов В. Ф. Китайская философия на пороге XXI века / В. Ф. Феоктистов // Философские трактаты Сюнь-цзы. – 2005. – С. 414.

34. Цзя Ц. Изучение русской и советской философии в Китае / Ц. Цзя // Вопросы философии. – 2007. – № 5. – С. 64–67.

35. Цянь С. Мое скромное мнение о соединении марксизма с традиционной китайской культурой / С. Цянь // Вопросы философии. – 2011. – № 6. – С. 148–158.

11.3. Інформаційні ресурси

36. Аблеев С. Р. История мировой философии / С. Р. Аблеев. – М. : АСТ, Астрель, 2005. – 414 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [/http://www.alleng.ru/d/phil/phil07](http://www.alleng.ru/d/phil/phil07).

37. Доклад "Группы мудрецов", 2003. – Доклад Группы высокого уровня по угрозам, вызовам и переменам. Документ ООН A/59/565 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [/www.un.org](http://www.un.org).

38. Меморандум о Программе ЮНЕСКО в области философии от 24 июня 1946 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [/http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001340/134022r.pdf](http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001340/134022r.pdf).

39. Тулешев В. Философия геополитики Казахстана в XXI веке : Тюрк-ский проект (часть 1 – 4) [Электронный ресурс] / В. Тулешев. – Режим доступа : <http://www.altyn-orda.kz/professor-valixan-tuleshev-filoco-fiya-geopolitiki-kazaxstana-v-xxi-veke-tyurkskij-proekt>.

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	10
4. Структура навчальної дисципліни.....	14
5. Теми та плани семінарських занять.....	16
6. Самостійна робота.....	19
6.1. Індивідуальне навчально-дослідне завдання.....	25
6.2. Тематика ІНДЗ (есе).....	28
6.3 Контрольні запитання для самодіагностики	30
7. Індивідуально-консультативна робота	32
8. Методи навчання	32
9. Методи контролю	34
10. Розподіл балів, які отримують студенти	38
11. Рекомендована література.....	46
11.1. Основна	46
11.2. Додаткова	48
11.3. Інформаційні ресурси.....	49

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"ФІЛОСОФІЯ І СУЧАСНИЙ
ДІАЛОГ ЦИВІЛІЗАЦІЙ"
для студентів усіх спеціальностей
усіх форм навчання**

Укладач **Стрижко** Валентина Опанасівна

Відповідальний за випуск *О. М. Кузь*

Редактор *В. О. Бутенко*

Коректор *В. О. Бутенко*

План 2016 р. Поз. № 40.

Підп. до друку 13.06.2016 р. Формат 60 x 90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 3,25. Обл.-вид. арк. 4,06. Тираж 40 прим. Зам. № 84.

Видавець і виготівник – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9а

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
Дк № 481 від 13.06.2001 р.*